

125 DE ANI DE ACTIVITATE MUZEALĂ LA TIMIȘOARA

**Programul manifestărilor dedicate celei de-a 125-a
aniversări a Muzeului Banatului
24-26 septembrie 1997**

24 septembrie 1997

Ora 10,00

- Deschiderea festivă a manifestărilor prilejuite de aniversarea a 125 de ani de la înființarea Muzeului Banatului

ORA 11,30

- Decernarea titlurilor de *Membre de onoare al Muzeului Banatului* și a medaliei jubiliare

Ora 12,00

- Vernisajul expoziției *Muzeul Banatului – file de istorie* (Muzeul Banatului, Piața Huniade nr.1)

Ora 15,30

- Sesiunea de comunicări științifice – secția de istorie
- Sesiunea de comunicări științifice – secția de etnografie
- Sesiunea de comunicări științifice – secția de științele naturii
- Sesiunea de comunicări științifice – secția de artă
- Sesiunea de comunicări științifice – secția de restaurare și conservare

25-26 septembrie 1997

Ora 9,00

- Sesiunile de comunicări științifice (pe secțiuni)

Deschiderea festivă din 24 septembrie 1997

Constituită la 25 iulie 1872, din inițiativa lui Ormós Zsigmond, Societatea de Istorie și Arheologie a devenit în anul 1885 – prin unificarea cu Asociația Muzeală (1884) – Societatea Muzeală de Istorie și Arheologie (cu actuala titulatură, de Muzeul Banatului, această instituție figurează din 1935).

În acest moment aniversar, marcând 125 de ani de existență a Muzeului Banatului, au fost rostite alocuțiuni de către d-nii Carol König, reprezentantul minorităților din guvern, Gheorghe Ciuhandu, primar al Timișoarei, Corneliu Bucur, director al Muzeului de Etnografie din Sibiu și Florin Drașovean, director al Muzeului Banatului. Au fost transmise mesaje din partea Academiei Române, a Academiei Serbiei de Științe și Artă și a Arhivelor Naționale de către d-nii acad. Petru Bănărescu, acad. Bogdan Brukner și Marin Radu Mocanu, iar în numele Muzeului Voivodinei, Novi Sad și al Muzeului din Szeged au luat cuvântul d-nii Ljubivoje Cerovic și Wagner István, directori ai acestor instituții.

În același cadru festiv, pe baza deciziei Consiliului Științific al Muzeului Banatului, au fost decernate diplome (*Membru de Onoare al Muzeului Banatului*) și medalii jubiliare d-nei Ortansa Radu, d-nilor Friedrich König, Nicolae Țăran și Florin Medeleț.

Sesiunea de comunicări științifice – secția de istorie

ISTORIE VECHĂ ȘI ARHEOLOGIE

24 septembrie ora 15,30

Moderatori: Eugen Comșa, S.A. Luca

Dan Leopold CIOBOTARU (Timișoara), *Plastica neolitică din așezarea Foeni – “Sălaș”*

Eugen COMȘA (București), *Ocupațiile comunităților culturii Vinča din Banat și Oltenia*

Sabin Adrian LUCA (Sibiu), *Legături cronologice și culturale ale culturii Turdaș cu lumea ce o înconjoară*

Georgeta EL SUSI (Reșița), *Cercetări arheozoologice în satul neolitic de la Foeni – “Cimitirul ortodox” (jud. Timiș)*

Vasile BORONEANȚ (București), *Exploatarea mineralizațiilor de sulfuri polimetalice în munții Zarandului din zona masivului Highiş*

Adriana OPRINESCU (Reșița), *Motive ornamentale în cultura Sălcuța*

Petru ROGOZEA (Timișoara), *Sincronismele etno-culturale ale grupului Balta Sărată*

Florin GOGÂLTAN (Cluj-Napoca), *Așezarea de epoca bronzului de la Cornești (jud. Timiș)*

25 septembrie ora 9,00

Moderatori: Vasile Boroneanț, Aurel Rustoiu

Cristian SCHUSTER (București), *Cultura Glina (BT) și Banatul*

Gabriel CRĂCIUNESCU (Drobeta-Turnu Severin), *Aria de formare și răspândire a culturii Verbicioara*

Caius SĂCĂRIN (Reșița), *Câteva considerații privind metalurgia bronzului în sudul Banatului*

Alexandru SZENTMIKLOSI (Timișoara), *Descoperiri de epoca bronzului din hotarul comunei Voiteni (jud. Timiș)*

Valentin CEDICĂ (Timișoara), *Descoperiri de tip Basarabi de la Sânnicolau Mare (jud. Timiș)*

Sorin PETRESCU (Caransebeș), *Descoperiri aparținând epocii fierului în peșterile din munții Aninei*

Iosif Vasile FERENCZ (Deva), *Cele mai timpurii descoperiri celtice pe cursul mijlociu al Mureșului*

Marian GUMĂ (Caransebeș), Aurel RUSTOIU (Cluj-Napoca), *Considerații preliminare asupra descoperirilor dacice din Clisura Dunării*

25 septembrie ora 15,30

Moderatori: Liviu Petculescu, Marian Gumă

Aurel RUSTOIU (Cluj-Napoca), *Ateliere de fibule din Dacia preromană*

Mircea BARBU (Arad), *Descoperiri arheologice din zona Felnacului*

Doina BENEĂ (Timișoara), *Despre castrele "Praetorium" din Dacia*

Liviu PETCULESCU (București), *Armament roman la Tibiscum*

Carmen ARDEȚ (Caransebeș), *Bronzuri figurative la Tibiscum*

Adrian ARDEȚ (Caransebeș), *Amfore egeene în Dacia*

Eduard NEMETH (Timișoara), *Două antefixe din castrul de la Berzovia*

Ion STÎNGĂ (Turnu Severin), *Un monument comemorativ al războaielor daco-romane, de la Gârla Mare, jud. Mehedinți*

26 septembrie ora 9,00

Moderatori: Sever Dumitrașcu, Mircea Barbu

- Alexandru FOTA (Timișoara), *Restaurarea unei armuri romane*
Ovidiu BOZU (Reșița), *Cercetări arheologice de epocă romană și daco-romană în Banatul de sud*
Dacian RANCU (Reșița), *Descoperiri arheologice în hotarul localității Vrâniuf (jud. Caraș-Severin), sec. III-IV d.Chr.*
Maria COMȘA (București), *Dacia în epoca împăratului Constantin cel Mare (cu specială privire asupra Banatului și Olteniei)*
Dana BĂLĂNESCU (Reșița), **Elena VOIA** (Moldova Nouă), Octavian POPESCU (Caransebeș), *Considerații privind tezaurul monetar din sec. IV d.Chr. descoperit la Moldova Nouă – “Dealul Bordângul”*
Sever DUMITRAȘCU (Oradea), *Ulfila și germanitatea*
Mircea MARE (Timișoara), *Rezultate ale cercetărilor arheologice întreprinse de-a lungul anilor în stațiunea Timișoara-Freidorf*
Ștefan LIFA (Timișoara), *Misionari din Capadochia și urmele lor*

EVUL MEDIU

24 septembrie ora 15,30

Moderatori: Costin Feneșan, Dumitru Țeicu

- Zeno PINTER (Sibiu), *Spade medievale din colecția Muzeului Banatului din Timișoara (sec. X-XIV)*
Dumitru ȚEICU (Reșița), *Cercetări privind geografia istorică medievală a Banatului (sec. XIV d.Chr.)*
Costin FENEȘAN (București), *Domeniul cetății Timișoara până la 1552*
Hurezan PASCU (Arad), *Fortificații medievale din Podgoria Aradului*
Viorel ACHIM (București), *O formațiune de graniță pe teritoriul Banatului: Craina*
Ibolya SIPOS (Lugoj), *Ultimul ban al Lugojului și Caransebeșului – Acașiu Barcsai*
Ioan HAȚEGAN (Timișoara), *Habitat și populație în Banatul medieval*
Alexandru RĂDULESCU (Timișoara), *Din nou despre vechiul castel al Timișoarei*

ISTORIE MODERNĂ

24 septembrie ora 15,30

Moderatori: Ioan Munteanu, Șerban Polverejan

Olimpia PALAMARIU (Deva), *Județul Hunedoara, zonă de interferență a drumurilor comerciale dintre Orient și Occident (sec. XVI-XIX)*

Liviu GROZA (Caransebeș), *Documente mai puțin cunoscute despre asediul și cucerirea Timișoarei de către Eugeniu de Savoya în octombrie 1716*

Valeriu LEU (Reșița), *Viață rurală și birocratism în Banatul Luminilor*

Gheorghe FIRCIK (Deva), *Istorie și francmasonerie în Transilvania secolului al XVIII-lea*

Petru BONA (Caransebeș), *Date noi despre Episcopia Caransebeșului*

Octavian DOGARIU, Ljubomir STEPAN (Timișoara), *Date istorice inedite privind satul Vâlcani – jud. Timiș*

Constantin C. GOMBOȘ (Timișoara), *Imaginea conflictului româno-ungar de la 1848-1849 din jurnalul de operații al lui Avram Iancu și din alte documente ale vremii*

Mircea POPA (Cluj-Napoca), *Biblioteca unui cărturar bănățean – Emilian Micu*

25 septembrie ora 9,00

Moderatori: Nicolae Cordoș, Valeriu Leu

Pușa Carmen BRAN, Mihai PÂRVULESCU (Timișoara), *Școala latină de la Oravița (sec. al XIX-lea)*

Rudolf GRĂF (Reșița), *Asociații muncitorești în Banatul montan în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*

Marlen NEGRESCU (Timișoara), *Repere legislative referitoare la organizarea administrației locale timișene în a doua jumătate a secolului al XIX-lea*

Șerban POLVEREJAN (Cluj-Napoca), *Bănățenii și oportunitatea înaintării Memorandumului la tron*

Maria VÂRTOPEANU (Deva), *Reuniunea Femeilor Române din ținutul Hunedoara și legăturile sale cu Banatul*

Dan DEMȘEA (Arad), *Constantin Missici – contribuții biografice*

Ioan-Octavian RUDEANU (Hunedoara), *Un bănățean la Budapesta: proto-singhelul Ghenadie Bogoevici*

Ioan MUNTEANU (Timișoara), *Principiul solidarității naționale în gândirea și activitatea lui Alexandru Mocioni*

25 septembrie ora 15,30

Moderatori: Ioachim Lazăr, Gelu Neamțu

Cornel AMZA (Timișoara), *Sprrijinul acordat de Banca "Făgețana" din Făget societăților culturale*

Emanoil COSTOAIIE (Iași), *Banatul și tradițiile sale industriale*

Nicolae CORDOȘ (Cluj-Napoca), *"Dezvăluirile" lui Aurel C. Popovici din 1896*

Ioachim LAZĂR (Deva), *Procesul locuitorilor din Mehadia din anul 1896*

Gelu NEAMȚU (Cluj-Napoca), *Deputații bănățeni în Dieta de la Pesta din 1861*

Petru CĂLIN (Reșița), *Elita românească din Banat și biserica ortodoxă (1879-1918)*

Olimpia PAVEL, *Presa românească din Banat (1880 – 1918) – între accesibilitate și unitate*

Lenuța CHIRIȚĂ (Iași), *Prioritățile timișorene în domeniul energiei*

ISTORIE CONTEMPORANĂ

24 septembrie ora 15,30

Moderatori: Adela Herban, Radu Păiușan

Marcel MORAR (Deva), *Chestiunea evreiască în Transilvania și Banat în prima jumătate a secolului XX*

Gheorghe LUCESCU (Timișoara), *Scrisul feminin bănățean interbelic*

Adela HERBAN (Deva), *Din istoricul relațiilor diplomatice ale României cu Vaticanul*

Maria MĂRGINEANU, Aurel PREPELIUC (Suceava), *Evoluția Bucovinei către o provincie multietnică*

Gudrun-Liane ITTU (Sibiu), *Liga culturală a germanilor din România Mare. Prezențe bănățene*

Victor ISAC (Hunedoara), *Bănățenismul – naționalism în perspectiva secolului XXI*

Viorel SCRECIU (Timișoara), *Emigrația română în Anglia, 1939-1941*

25 septembrie ora 9,00

Moderatori: Ion Popa, Miodrag Milin

- Valeriu GIURAN (Timișoara), *Aspecte privind acțiuni de luptă în spațiul aerian din Banat (sectoarele Timișoara și Lugoj)*
- Valeriu GIURAN (Timișoara), *Unele activități de apărare pasivă în perioada 20 septembrie – 31 octombrie 1944*
- Vasile RĂMNEANȚU (Timișoara), *Activitatea organizației județene PCR Severin în perioada 1944-1946*
- Radu PĂIUȘAN, Cristina PĂIUȘAN (Timișoara), *Aspecte ale activității PCR în Banat (23 august 1944 – noiembrie 1946)*
- Ion POPA (Reșița), *Noi mărturii despre abuzurile comise în campania de alegeri parlamentare în anul 1946 în județul Caraș*
- Eusebiu NARAI (Reșița), *Aspecte ale vieții politice – jud. Caraș (1944-1947)*
- Mircea RUSNAC (Reșița), *Procesul intentat conducătorilor bisericii romano-catolice din Banat (1951) și locul său în campania antireligioasă a regimului comunist*
- Miodrag MILIN (Timișoara), *Minoritatea și statul comunist; politică și cultură politică la sârbii din România (anii '40-'50)*

ȘTIINȚE AUXILIARE

25 septembrie ora 9,00

Moderatori: Mihaela Marin Almăjan, Octavian Dogariu

- Ion ILIESCU (Timișoara), *Ex-librisul (valoare documentară și artistică)*
- Maria BASARAB (Deva), *Istorie și cultură în predosloviea cărții vechi românești*
- Mihaela MARIN ALMĂJAN (Timișoara), *Valoarea însemnărilor pe carte*
- Augustin MUREȘAN (Arad), *Două tipare sigilare ale satului Bonțești, comuna Gurahonț, jud. Arad*
- Maria DOGARU (București), *Considerații privind heraldica bănățeană*

25 septembrie ora 15,30

Moderatori: Ion Iliescu, Barbu Ștefănescu

- Octavian DOGARIU (Timișoara), *Heraldica nobiliară bănățeană (nobili români)*

- Rodica ANDRUȘ, Dorina MOLODEȚIU, Georgeta DEJU (Deva), *Regăsirea informației într-o bază de date pentru biblioteca documentară*
- Valeria ARJOCA (Timișoara), *Ordonarea și fișarea prin metode moderne a publicațiilor cuprinse în patrimoniul bibliotecii Muzeului Banatului din Timișoara*
- Octavian DOGARIU (Timișoara), *Metode interdisciplinare în arheologie*
- Barbu ȘTEFĂNESCU (Oradea), *Repere pentru o antropologie istorică bănățeană*

MUZEOLOGIE

24 septembrie ora 15,30

Moderatori: Florin Medeleț, Lajos Kakucs

- Lajos KAKUCS (Germania), *Ormós Zsigmond și începuturile muzeografiei în Timișoara*
- Adrian BEJAN (Timișoara), *Direcții de dezvoltare ale Societății de istorie și arheologie din Timișoara în anii 1880-1900*
- Thomas Remus MOCHNACS (Timișoara), *Aspecte ale activității în domeniul istoriei desfășurate de prefectul Ormós Zsigmond, la sfârșitul secolului trecut*
- Florin MEDELEȚ, Nicoleta TOMA (Timișoara), *Repere cronologice din istoria Muzeului Banatului (1872-1918)*
- Stelian MÂNDRUȚ (Cluj-Napoca), *I. Miloia în corespondența cu istoricii clujeni*

25 septembrie ora 9,00

Moderatori: Vasile Dudaș, Gheorghe Mudura

- Gheorghe MUDURA (Timișoara), *Activitatea lui Ioachim Miloia de inventariere și selecționare a arhivelor Banatului*
- Constantin BRĂTESCU (Timișoara), *Preocupări pentru crearea unor muzee în localități din Caraș-Severin în perioada interbelică*
- Victor NEUMANN (Timișoara), *Muzeul Banatului în anii dictaturii național-comuniste*
- Peter HÜGEL (Arad), *Din istoria arheologiei arădeane*
- Natalia DASCĂL (Arad), *Documente privind istoria orașului Timișoara în colecțiile muzeului arădean*

25 septembrie ora 15,30

Moderatori: Stelian Mândruț, Elena Borugă

Octavian DOGARIU (Timișoara), *Numismatica bănățeană la ceas aniversar*
Elena BORUGĂ (Timișoara), *Îmbogățirea patrimoniului memorialistic și de istorie modernă*

Elena ISTRĂȚESCU (București), *Documentul de arhivă în expozițiile muzeale de istorie contemporană*

Vasile DUDAȘ (Timișoara), *Activitatea de cercetare științifică desfășurată de către membrii Secției de istorie a Muzeului Banatului în perioada 1972-1996*

Sorin BERGHIAN (Timișoara), *Inițiativa înființării unui muzeu tehnic la Timișoara*

Rodica GIURGIU (Timișoara), *Un proiect european inițiat la Muzeul Banatului din Timișoara*

(Ana Subi, Daniela Tănase)